

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Veiserümpade kvaliteediklasside täpsemad nõuded ning veiserümpade nõuetele vastavuse määramise ulatus ja kord ning veiserümpade kvaliteediklasside määramiseks tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (ELÜPS) § 60 lõigete 2 ja 4, komisjoni määruse (EÜ) nr 1249/2008, milles sätestatakse ühenduse looma-, sea- ja lambarümpade klassifitseerimisskaalade ning kõnealuste klassifitseerimisskaalade kohastest hindadest teatamise üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 337, 16.12.2008, lk 3–30), artiklite 4 ja 5, artikli 6 lõike 4 ja artikli 7 lõike 3 alusel ning kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854), artikli 20 punktiga s ja IV lisa punktidega A.III ja A.IV.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Põllumajandusministeeriumi põllumajandusturu korraldamise osakonna loomakasvatussaaduste büroo peaspetsialist Ragne Lokk (625 6148; e-post: ragne.lokk@agri.ee). Õigusliku ekspertiisi eelnõule on teinud Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Arvo-Mart Elvisto (625 6151; e-post: arvo-mart.elvisto@agri.ee) ja keeleliselt on eelnõu toimetanud sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523; e-post: laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrus sätestab veiserümpade kvaliteediklasside täpsemad nõuded, veiserümpade nõuetele vastavuse määramise ulatuse ja korra ning veiserümpade kvaliteediklasside määramiseks tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsema korra.

Veiserümpade klassifitseerimise rakendamine on vajalik kokkuostetavate veiste eest makstava hinna parema võrreldavuse tagamiseks nii Eestis kui ka kogu Euroopa Liidus. Veiserümpade klassifitseerimine annab tootjatele ühtsed alused tapale viidud veiste eest makstava hinna määramiseks. Seega peab klassifitseerimise järelevalve toimuma erapooletult, tagades tootjatele õiglase ja erapooletu tasustamise. Samas stimuleerib veiserümpade eest kvaliteedi alusel maksmine tootma kvaliteetsemat liha.

Veiserümpade S-E-U-R-O-P klassifikatsioon tagab Euroopa Liidu liikmesriikides ühesuguse hinnainfo kogumise ja töötlemise. Ühtlasi on klassifitseeritud veiserümpade kohta kogutud turuhinnad aluseks Euroopa Liidus kehtestatavatele veiseliha baashindadele.

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala, milleks on toidukõlblikuks tunnistatud veiserümpade kvaliteediklasside nõuded ning nõuetekohasuse määramise

ulatus ja kord lihakäitlemisettevõttes, kus tapetakse aastas keskmiselt üle 75 kaheksa kuu vanuse või vanema veise nädalas. Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artiklist 10 kohaldatakse veise- ja vasikaliha sektoris klassifitseerimiskaalasid kaheksa kuu vanuste või vanemate veiste rümpade puhul. Sättega rakendatakse ka komisjoni määruse (EÜ) nr 1249/2008 artikliga 5 liikmesriigile antud võimalust otsustada, millistes ettevõtetes ei ole klassifitseerimine kohustuslik. Piirmäära kehtestamisel on silmas peetud väikeste tapamajade piiratud võimalusi, kuna klassifitseerimine tähendab käitlejatele lisakulutuste tegemist. Määrusega reguleeritakse ka veiserümpade kvaliteediklasside määramiseks tunnustamise taotlemist ja taotluse menetlemise täpsemat korda.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse veiserümpade kvaliteediklasside nõuded, veiserümpade nõuetele vastavuse määramise ulatus ja kord.

Lõikes 1 sätestatakse viitega Euroopa Liidu õigusaktile, määruses kasutatavate terminite „veiserümp” ja „veise poolrümp” tähendus. Lõike 1 sõnastuse kohaselt on veiserümp ja veise poolrümp (edaspidi koos *veiserümp*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 IV lisa punkti A.I alapunktis 1 nimetatud rümp ja alapunktis 2 nimetatud poolrümp. Vastavalt sätestatud terminitele on veiserümp selle määruse tähenduses tapetud looma terve keha pärast veretustamist, siseelundite eemaldamist ja nülgimist; poolrümp aga toode, mis on saadud rümba sümmeetrilisel poolitamisel piki kaela-, rinna-, nimme- ja ristluulülide keskkohi ning läbi rinnaku ja vaagnaliiduse keskkoha.

Lõikest 2 tulenevalt peab veiserümp lihakusklassi ja rasvasusklassi määramisel ning kaalumisel vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 IV lisa punktis A.IV kirjeldatud esitusviisile. Sisuliselt tähendab see, et kui veiserümpa kaalutakse ning määratakse selle kvaliteediklass ja rasvasusklass, siis peab rümp olema esitatud: ilma pea ja jalgadeta; ilma rinna- ja kõhuõõneorganiteta; ilma suguorganite ja udarata.

Lõike 3 kohaselt kasutatakse veiserümpade lihakusklassi määramise puhul ka kvaliteediklassi S. Täiendav ehk kvaliteediklass S peab vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 IV lisa punkti A.III alapunktis 1 nimetatule. Kvaliteediklassi S kasutamine on lubatud vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 1249/2008 artiklile 4, et võtta arvesse liikmesriigi põllumajandustootjate veisekarjade omadusi. Eestis on lihatõugu veiste kasvatus jätkuvalt arenev valdkond ning kasvatatakse ka Belgian blue ja piemondi tõugu veiseid, kellel esineb topeltlihakust, seega on kvaliteediklassi S kasutamise lubamine vajalik.

Lõikes 4 sätestatakse lihakusklasside ja rasvasusklasside alamklassid, et oleks võimalik saavutada lihakusklassi ja rasvasusklassi määramisel täpsem tulemus. Ettevõtteid, kelle suhtes määruse nõudeid kohaldatakse (keskmine tapakoormus on üle 75 täiskasvanud looma nädalas), on Eestis eelnõu menetlemise ajal kolm. Neist kaks rakendavad S-E-U-R-O-P klassifikatsiooni alamklasside puhul erinevat hinnakirja. Plussmärgi lisamine tähendab selle klassi keskmisest paremat ning miinusmärgi lisamine keskmisest halvemat lihakust või rasvasust. Alamklasside kehtestamine on lubatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 IV lisa punkti A.III kohaselt.

Lõike 5 kohaselt kasutab Eesti komisjoni määruse (EÜ) nr 1249/2008 artikli 6 lõike 4 kohast võimalust ja näeb ette, et veiserümbale, mille kvaliteediklass on määratud, kinnitatakse sama sätte kohane etikett.

Lõikes 6 sätestatakse veiserümpade kvaliteediklasside määramisel lubatud viga. Nimetatud vigade piir kehtestatakse, et tagada komisjoni määruse (EÜ) nr 1249/2008 artikli 11 parem kohaldamine. Veiserümpade kvaliteediklassid on määratud lubatud vea piires, kui kvaliteediklasse määrav isik on määranud kvaliteediklassi valesti kuni viiendikul kontrollitud veiserümpadest.

Eelnõu §-s 3 kehtestatakse veiserümpade kvaliteediklasside määramiseks tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord. Komisjoni määruse (EÜ) nr 1249/2008 artiklis 8 on sätestatud kohustus, mille kohaselt peab liikmesriik tagama, et klassifitseerimist teostaksid pädevad klassifitseerijad. Seega võib veiserümpade kvaliteediklasse määrata ELÜPS § 60 lõike 3 kohaselt ainult isik, kes on saanud sellekohase tunnustuse. Tunnustuse saamiseks võib esitada Veterinaar- ja Toiduametile taotluse kooskõlas ELÜPS § 7 lõikega 1 kirjalikult või elektrooniliselt. Eestis korraldab kvaliteediklassidesse määramise koolitusi Veterinaar- ja Toiduamet. Koolitus koosneb kuni 24-tunnisest põhikoolitusest, kuni 90-tunnisest praktikast lihakäitlemisettevõttes ja sellele järgnevast kuni 16-tunnisest koolitusest ning lõpeb eksamiga. Eksamile pääsemiseks on vajalik asjakohase koolituse läbimine. Tingimuste sätestamisel on arvestatud Eesti senise praktika ning teiste Euroopa Liidu liikmesriikide kogemustega.

Eelnõu §-s 4 tunnistatakse kehtetuks põllumajandusministri 11. mai 2012. a määrus nr 47 „Veiserümpade kvaliteediklasside täpsemad nõuded ning veiserümpade nõuetele vastavuse määramise ulatus ja kord ning veiserümpade kvaliteediklasside määramiseks tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” (RT I, 15.05.2012, 4).

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ettevalmistamisel on lähtutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854), ning komisjoni määrusest (EÜ) nr 1249/2008, milles sätestatakse ühenduse looma-, sea- ja lambarümpade klassifitseerimisskaalade ning kõnealuste klassifitseerimisskaalade kohastest hindadest teatamise üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 337, 16.12.2008, lk 3–30), tulenevatest nõuetest.

4. Määruse mõjud

Veiserümpade kvaliteediklasside määramise süsteem tagab veisekasvatajatele ühtsed ja kindlaks määratud alused rümpade kvaliteedi määramiseks, annab objektiivse ülevaate kaubeldava liha kvaliteedist ning aitab paremini korraldada turuhindade kogumist ja võrdlust. Samas peaks veiserümpade kvaliteediklasside määramine võimaldama ettevõtjale õiglasema hinna saamist sarnase kvaliteediga liha eest ja stimuleerima tootma kvaliteetsemat liha, et saada kõrgemat hinda.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Kvaliteediklasside määramisega tegelevate isikute välja- ja täiendusõpet korraldab Veterinaar- ja Toiduamet talle selleks eraldatud riigieelarve vahenditest. Määruse rakendamisega täiendavaid kulutusi riigieelarve vahenditest ei kaasne.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati koostöölastamiseks ministriumitele õigusaktide eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Kuna ministriumid ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse relement” § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtajaks eelnõu koostöölastanud ega jätnud seda põhjendatult koostöölastamata, loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt koostöölastatuks. Muudatusettepanekud laekusid Veterinaar- ja Toiduametilt, kuid nendega polnud võimalik arvestada. Ettepanekud ja nende arvestamata jätmise põhjendused on esitatud seletuskirja lisan.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ants Noot

Kantsler